

Szanowny Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

ul. Kościuszki 46
40-048 Katowice
tel. 32 205 38 80

spes@spes.org.pl
www.spes.org.pl

OPP.14574.OPK.4467.2022.DW

Katowice, dnia 09.11.2022 r.

Szanowny Panie Rzeczniku!

Zwracamy się niniejszym z prośbą o podjęcie interwencji mającej na celu doprowadzenie do zmiany przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych w związku z treścią orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i orzecznictwem sądów administracyjnych dotyczących uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego.

Stowarzyszenie SPES jest katolicką organizacją pozarządową wywodzącą się z ruchu „Solidarności”. Działamy od 1986 roku. Realizujemy między innymi Program Spraw Precedensowych i Inicjatywy Ustawodawczej, w którym opracowujemy propozycje zmian przepisów, które naruszają zasady współżycia społecznego, w szczególności zasadę ochrony prawnej i socjalnej osób najuboższych.

Z naszych doświadczeń przy udzielaniu pomocy opiekunom osób niepełnosprawnych wynika, iż ustawa o świadczeniach rodzinnych powinna zostać niezwłocznie znowelizowana w zakresie określenia przesłanek uprawniających do świadczenia pielęgnacyjnego – art. 17 ustawy. Wobec powyższego złożyliśmy w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej propozycję zmiany przedmiotowej ustawy. W uzasadnieniu postulatu zwracamy uwagę, że obecnie sytuacja przedstawia się w ten sposób, iż odczytując literalnie brzmienie tego przepisu, szerokie grono opiekunów osób niepełnosprawnych pozbawione jest możliwości pobierania świadczenia pielęgnacyjnego (np. w związku z datą powstania niepełnosprawności, w związku z uprawnieniem opiekuna do emerytury/renty, w związku z pozostawianiem

w związku małżeńskim z osobą wymagającą opieki), natomiast biorąc pod uwagę wyroki Trybunału Konstytucyjnego, uznające poszczególne zapisy w/w przepisu za niekonstytucyjne oraz orzecznictwo sądów administracyjnych wskazujące na prokonstytucyjną interpretację ustawy, opiekunowie ci są jednak uprawnieni do świadczenia pielęgnacyjnego.

Utrzymywanie przez ustawodawcę stanu, w którym literalne brzmienie art. 17 ustawy odbiega od jego celowościowej, systemowej i prokonstytucyjnej wykładni, powoduje chaos zarówno po stronie opiekunów osób niepełnosprawnych, jak i po stronie organów wydających decyzje administracyjne i prowadzi do pozbawienia należnych świadczeń osób do tego uprawnionych. Przykładowo: organy I instancji wydające decyzje w sprawie świadczeń pielęgnacyjnych opiekunom dorosłych osób niepełnosprawnych w odniesieniu do ustawowej przesłanki daty powstania niepełnosprawności uznanej za niekonstytucyjną – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt K 38/13 (Dz.U. poz. 1443) - kierują się stanowiskiem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej wyrażonym w piśmie z dnia 04.03.2019 r. Zdaniem Ministerstwa pomimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego kryterium zawarte w przepisie art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych nie zostało wykluczone ze stosowania: „Dopóki nie zostaną ukończone prace legislacyjne nad tymi przepisami Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zobowiązuje organy administracji publicznej do stosowania przepisu art. 17 ust. 1 b cytowanej ustawy w brzmieniu dotychczasowym” (cyt. z decyzji MOPS w Rudzie Śląskiej złożonej w załączeniu).

Istotnym jest, że Trybunał Konstytucyjny w powyższym wyroku w 2014 roku wskazał, aby ustawodawca dokonał zmiany przepisów bez zbędnej zwłoki, a obecnie - po upływie ośmiu lat od orzeczenia Trybunału – nie tylko nie doszło do zmiany, ale jest mało prawdopodobne, że do niej dojdzie, gdyż strona rządowa uzależnia nowelizację ustawy uprzednim przeprowadzeniem skomplikowanej i długotrwałej reformy systemu orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy, o czym zostaliśmy poinformowani pismem z dnia z dnia 28.09.2020 r. Analiza przebiegu korespondencji Rzecznika Praw Obywatelskich z Ministerstwem w związku z pracami nad reformą systemu orzecznictwa dostępna na stronie internetowej, również prowadzi do wniosku, że nieprędko obywatele doczekają się zmiany przepisów w przedmiotowym zakresie.

Obecny stan prawny prowadzi do utraty obywateli zaufania do państwa oraz uzasadnionego poczucia krzywdy i niesprawiedliwości. Chodzi o przypadki niedopuszczalnych praktyk organów I instancji, które pomimo decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego uchylających zaskarżone decyzje, a nawet wyroków sądu administracyjnego, w których wskazano, iż niekonstytucyjny przepis nie powinien mieć zastosowania, ponownie rozpatrując sprawę, wydają decyzje odmowne z pominięciem wytycznych organu II instancji, czy sądu. Na skutek tego dochodzi do rażącego naruszenia przepisów kpa – art. 138 § 2 i § 2a, zgodnie z którymi:

§ 2 Organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przekazując sprawę, organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

§ 2a. Jeżeli organ pierwszej instancji dokonał w zaskarżonej decyzji błędnej wykładni przepisów prawa, które mogą znaleźć zastosowanie w sprawie, w decyzji, o której mowa w § 2, organ odwoławczy określa także wytyczne w zakresie wykładni tych przepisów.

Art. 17 ust 5 pkt 1) a) ustawy o świadczeniach rodzinnych stanowi, iż świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli – cyt.:

1) osoba sprawująca opiekę:

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym

(...)

Aktualne orzecznictwo sądów administracyjnych zgodne jest co do tego, że literalne stosowanie w/w przepisu prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji osób sprawujących opiekę pobierających – ogólnie ujmując - świadczenie emerytalno – rentowe w sytuacji, gdy świadczenie to jest niższe niż wysokość świadczenia pielęgnacyjnego. Pogląd ten coraz częściej podzielają Samorządowe Kolegia Odwoławcze. Przykładowo: SKO w Katowicach (decyzja w zał.), oparło się na wyroku WSA w Gliwicach z dnia 16.10.2020 r.: „osoba, która spełnia warunki do przyznania wyższego świadczenia pielęgnacyjnego i chce je otrzymać, a pobiera emeryturę, winna móc dokonać wyboru jednego z tych świadczeń poprzez rezygnację z pobierania świadczenia niższego, tj. w niniejszej sprawie emerytury. Wybór może zrealizować poprzez złożenie do organu rentowego wniosku o zawieszenie prawa do emerytury na podstawie art. 103 ust. 3 u.e.r.f.u.s. (...) O możliwości złożenia wniosku o zawieszenie emerytury i uzależnieniu przyznania świadczenia pielęgnacyjnego od przedstawienia decyzji o wstrzymaniu jej wypłaty organ winien stronę poinformować. (...) Taka informacja powinna być udzielona stronie wówczas, gdy postępowanie z wniosku o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego wykaże, że zachodzą przesłanki umożliwiające uwzględnienie wniosku i jedyną przeszkodą jest pobieranie emerytury”

Ośrodek Pomocy Społecznej w związku z uchynieniem przez Kolegium zaskarżonej decyzji - pomimo tak jednoznacznych wytycznych wystosował pismo, w którym poinformował stronę o możliwości zawieszenia emerytury, wstrzymania jej wypłaty i przedłożenia decyzji w powyższym zakresie i wezwał do poinformowania o podjętej decyzji. Równocześnie Ośrodek

wskazał, że nie będzie miał podstaw do przyznania wnioskowanego świadczenia pomimo zawieszenia prawa do emerytury.

W opisanej sytuacji dochodzi nie tylko do naruszenia przepisów kodeksu postępowania administracyjnego - jest ona naruszeniem praw obywatelskich i łamaniem standardów państwa prawa. W praktyce stosowania prawa przepis art. 127 § 1 kpa stanowiący iż od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie (...) okazuje się przepisem iluzorycznym.

Prawie codziennie kontaktują się z nami osoby z rejonu całej Polski, które z internetowego informatora SPES - Twoje Prawa dowiedziały się po raz pierwszy o możliwości ubiegania się w ich sytuacji o świadczenie pielęgnacyjne—choć w organach administracji publicznej uzyskały informację, że to niemożliwe. Ustawodawca wciąż toleruje powstały chaos prawny, ze szkodą dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Opiekunowie ci pozbawieni są prawa do świadczeń z tytułu opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Są narażeni na wykorzystanie ich niewiedzy przez komercyjne podmioty, które w sprawach, gdzie praktyka orzecznicza jest już jednoznacznie utrwalona, pobierają wynagrodzenie za uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości trzykrotności świadczenia.

Mając na uwadze powyższe zgłaszamy naruszenie prawa i prosimy o pilną interwencję w związku z sposobem prowadzenia postępowania administracyjnego i koniecznością zmiany przepisów w sprawach dotyczących przyznania świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom osób niepełnosprawnych.

Z poważaniem

Dobrosława Walkiewicz

Koordynator Programów

W załączeniu:

Propozycja nowelizacji art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 2255) tj. z dnia 9 grudnia 2019 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 111) w związku z treścią orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i orzecznictwem sądów administracyjnych
Pismo Stowarzyszenia SPES z dnia 03.09.2020 r.

Pismo Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28.09.2020 r.

Pismo MOPS w Katowicach sprawie beneficjenta SPES opiekuna osoby niepełnosprawnej będącego emerytem wraz z poprzedzającą decyzją SKO

Decyzja MOPS w Rudzie Śląskiej odmawiająca świadczenia pielęgnacyjnego beneficjentowi SPES

**Propozycja nowelizacji art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych
z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 2255) tj. z dnia 9 grudnia 2019 r.
(Dz.U. z 2020 r. poz. 111) w związku z treścią orzeczeń Trybunału
Konstytucyjnego i orzecznictwem sądów administracyjnych**

Z naszych doświadczeń przy udzielaniu pomocy opiekunom osób niepełnosprawnych w Ośrodku Poradnictwa Specjalistycznego Stowarzyszenia na Rzecz Niepełnosprawnych SPES wynika, iż ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 2255) tj. z dnia 9 grudnia 2019 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 111) powinna zostać niezwłocznie znowelizowana w zakresie określenia przesłanek uprawniających do świadczenia pielęgnacyjnego – art. 17 ustawy.

Obecnie sytuacja przedstawia się w ten sposób, iż odczytując literalnie brzmienie tego przepisu, szerokie grono opiekunów osób niepełnosprawnych pozbawione jest możliwości pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, natomiast biorąc pod uwagę wyroki Trybunału Konstytucyjnego, uznające poszczególne zapisy w/w przepisu za niekonstytucyjne oraz orzecznictwo sądów administracyjnych wskazujące na prokonstytucyjną interpretację ustawy, opiekunowie ci są jednak uprawieni do świadczenia pielęgnacyjnego.

1. Kryterium momentu powstania niepełnosprawności

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 ustawy, świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności
- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Art. 17 1b stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt K 38/13 (Dz.U. poz. 1443) uznał, że art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych

w zakresie, w jakim różnicuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią wieku określonego w tym przepisie ze względu na moment powstania niepełnosprawności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego (wyrok NSA z 14.06.2017 r., I OSK 2620/16) wyrażono pogląd, że powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie powoduje utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego aktu normatywnego, powoduje zaś konieczność takiej wykładni przepisów, aby jej wynik nie był sprzeczny ze stanowiskiem wyrażonym w wyroku.

W doktrynie wskazuje się, że posłużenie się przez Trybunał techniką "wyroku zakresowego" lub "wyroku interpretacyjnego" powoduje, że nawet przy stwierdzeniu niekonstytucyjności lub nielegalności przepisu w sensie formalnym, pozostaje on w systemie prawa (jednostka redakcyjna tekstu aktu normatywnego nie zostaje derogowana), uchylana jest natomiast zawarta w nim norma prawna w określonym zakresie przedmiotowym lub podmiotowym.¹

Pomimo tego, że ugruntowała się linia orzecznicza sądów administracyjnych, zgodnie z którą w stosunku do opiekunów osób wymagających opieki, których niepełnosprawność powstała później, niż w okresach o których mowa w pkt 1) i 2) art. 17 1b, oceny spełnienia przesłanek niezbędnych dla przyznania świadczenia pielęgnacyjnego należy dokonywać z pominięciem kryterium momentu powstania niepełnosprawności – wręcz regułą jest, że kryterium to jest zamieszczone w informatorach dostępnych w siedzibach/na stronach internetowych ośrodków pomocy społecznej (dalej w skrócie OPS). Wskutek tego, wielu opiekunów, którzy byliby uprawnieni do świadczenia pielęgnacyjnego, w ogóle nie składa takiego wniosku, nie mając świadomości „niekonstytucyjności” art. 17 ust. 1b ustawy. Nadal zdarza się również, iż OPS-y odmawiają przyznania świadczenia pielęgnacyjnego, z powołaniem na powyższe kryterium i dopiero wskutek odwołania do samorządowego kolegium odwoławczego, świadczenie to zostaje w rezultacie przyznane.

Reasumując, konieczne jest wyeliminowanie z tekstu ustawy art. 17 1b.

2. Świadczenie pielęgnacyjne a pobieranie świadczeń emerytalno – rentowych przez opiekuna

Art. 17 ust 5 pkt 1) a) stanowi, iż świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli – cyt.:

1) osoba sprawująca opiekę:

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym

(...)

¹ W. Maciejko (red.), Świadczenia rodzinne. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2019

Aktualne orzecznictwo sądów administracyjnych zgodne jest co do tego, że literalne stosowanie tegoż przepisu prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji osób sprawujących opiekę pobierających – ogólnie ujmując - świadczenie emerytalno – rentowe w sytuacji, gdy świadczenie to jest niższe niż wysokość świadczenia pielęgnacyjnego. Natomiast stanowiska orzecznicze odnośnie kwestii, jak w praktyce – prokonstytucyjnie - stosować w/w przepis, są rozbieżne.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 28 czerwca 2019 r., sygn. akt: I OSK 757/19 uznał, że narusza zasadę równości taka wykładnia art. 17 ust.5 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018 r., poz.2220), która pozbawia w całości prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osoby mające ustalone prawo do emerytury (renty) w wysokości niższej niż to świadczenie. Kierując się wyrażoną w art. 8 ust. 2 Konstytucji RP zasadą bezpośredniego stosowania jej przepisów należy zatem dokonać prokonstytucyjnej wykładni art. 17 ust.5 pkt 1 lit. a) pozwalającej na realizację zasad: równości wobec prawa (art. 32 ust.1) i sprawiedliwości społecznej (art. 2), obowiązku udzielania szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 ust. 1 zdanie drugie) i osobom niepełnosprawnym (art. 69).

Tożsame stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. akt: I OSK 2392/19 i wskazał, iż przepis art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a) ustawy o świadczeniach rodzinnych prawidłowo zinterpretowany powinien znaleźć zastosowanie w ten sposób, że pozbawi stronę przysługującego jej z mocy art. 17 ust. 1 wskazanej ustawy prawa do świadczenia pielęgnacyjnego tylko do wysokości otrzymywanej emerytury.

Taką interpretację zastosował m.in. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 20.02.2019 r., sygn. akt II SA/Go 833/18 oraz w wyroku z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt: II SA/Go 521/19, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt: III SA/Gd 472/19 .

Zatem, wedle powyższego kierunku orzecznictwa, opiekun mający ustalone prawo do emerytury lub renty może obiegać się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego i powinno ono zostać przyznane w kwocie będącej różnicą pomiędzy wysokością świadczenia pielęgnacyjnego, a otrzymywaną emeryturą/rentą.

Pojawił się równolegle inny kierunek orzeczniczy, zgodnie z którym odstępianie od wykładni językowej art. 17 ust. 5 pkt 1 a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych nie może doprowadzić do sytuacji, w której dana osoba będzie pobierała świadczenie pielęgnacyjne i emeryturę, a wypłata różnicy pozostaje w sprzeczności z treścią art. 17 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który wysokość świadczenia pielęgnacyjnego określa kwotowo. Warunkiem niezbędnym do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego jest dokonanie przez osobę uprawnioną wyboru jednego z tych świadczeń - w tym przypadku swój wybór może zrealizować poprzez złożenie do organu rentowego wniosku o zawieszenie prawa do emerytury/renty na podstawie art. 103 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co skutkować będzie wstrzymaniem wypłaty emerytury/renty – a co z kolei skutkować będzie odpadnięciem negatywnej przesłanki

z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a. Tak wypowiedział się Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 16 stycznia 2020 r., sygn. akt: IV SA/Po 982/19 oraz w wyroku z dnia 23 stycznia 2020 r. IV SA/Po 824/19.

Z kolei w świetle wcześniejszego orzecznictwa – np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 25 stycznia 2017 r., sygn. akt: I SA/Wa 1818/16, przy przyznaniu świadczenia pielęgnacyjnego decydujące jest to, czy osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do świadczenia wymienionego w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a, a nie czy je faktycznie pobiera; rezygnacja z jego pobierania w żaden sposób nie wpłynie zatem na spełnienia przesłanki określonej w 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy.

Natomiast, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 26 czerwca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1257), sygn. akt: SK 2/17 stwierdził, że art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w zakresie, w jakim stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, jest niezgodny z art. 71 ust 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten utracił moc obowiązującą po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej – czyli z dniem 9 stycznia 2020 r.

W praktyce oznacza to, że opiekunowie uprawnieni do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy mają prawo do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego w pełnej wysokości, ponieważ ustawodawca do tej pory nie wprowadził do ustawy o świadczeniach rodzinnych regulacji w zakresie wysokości świadczenia dla takiego opiekuna. Oznacza to, że opiekunowie ci w obecnym stanie prawnym mogą pobierać zarówno rentę, jak i świadczenie pielęgnacyjne w pełnej wysokości. Sytuacja ta powoduje oczywistą nierówność w traktowaniu opiekunów jak chodzi o wysokość uzyskiwanych przez nich świadczeń – świadczenie pielęgnacyjne w pełnej wysokości obecnie otrzymać może rencista częściowo niezdolny do pracy, a nie dotyczy to już np. emeryta.

Trybunał Konstytucyjny orzekając w w/w sprawie związany był granicami skargi, w związku z czym mógł orzekać o konstytucyjności przepisu art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. ustawy o świadczeniach rodzinnych wyłącznie w zakresie dotyczącym wyłączenia możliwości pobierania świadczenia pielęgnacyjnego przez opiekuna mającego ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy – natomiast tożsame wnioski należy wysnuć jak chodzi o pozostałe świadczenia wymienione w tym przepisie.

Uwagi na temat dostępności w OPS informacji co do możliwości pobierania przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego w sytuacji, gdy ma ustalone prawo do świadczeń określonych w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy, są tożsame jak w powyżej w pkt 1.

Reasumując, ustawa o świadczeniach rodzinnych powinna zawierać jednoznaczną regulację, pozwalającą opiekunowi na dokonanie wyboru pomiędzy świadczeniem pielęgnacyjnym, a świadczeniem wymienionym w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit.

a ustawy czy też na pobieranie świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości różnicy pomiędzy kwotą świadczenia wymienionego w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy a kwotą świadczenia pielęgnacyjnego. Najprostszym rozwiązaniem byłoby naszym zdaniem przyjęcie przez ustawodawcę pierwszego wariantu, czyli pozostawienie opiekunowi prawa wyboru korzystniejszego jego zdaniem świadczenia.

3. Świadczenie pielęgnacyjne a pozostawanie przez osobę wymagającą opieki w związku małżeńskim

Art. 17 ust. 5 pkt 2) a) stanowi, iż świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli – cyt.:

2) osoba wymagająca opieki:

a) pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
(...)

Pomimo tego, iż utrwalone już orzecznictwo wskazuje, że małżonek (nielegitymujący się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności) może pobierać świadczenie pielęgnacyjne z racji opieki nad niepełnosprawnym współmałżonkiem, a w przepisie tym chodzi o innych opiekunów, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (*vide* wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 września 2013 r., sygn. I OSK 2623/12) - to wciąż zdarza się, że OPS literalnie odczytują w/w przepis i odmawiają w takiej sytuacji małżonkowi przyznania świadczenia pielęgnacyjnego.

Linia orzecznicza sądów administracyjnych wskazuje ponadto na konieczność wykładni celowościowej i systemowej oraz prokonstytucyjnej w/w przepisu jak chodzi o możliwość pobierania świadczenia pielęgnacyjnego przez osobę, na której ciąży obowiązek alimentacyjny (inną niż małżonek osoby niepełnosprawnej), w sytuacji gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku z małżeńskim z osobą nielegitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt: II SA/Bk 649/19 stwierdził, że sam fakt pozostawania osoby wymagającej opieki w związku małżeńskim z osobą nielegitymującą się znacznym stopniem niepełnosprawności, nie eliminuje innych osób bliskich w prawie do uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego. Przepis art. 17 ust. 5 pkt 2 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych rozumiany celowościowo umożliwia uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego osobie zobowiązanej do alimentacji niepełnosprawnego w związku ze sprawowaniem nad nią opieki, nawet jeśli niepełnosprawny pozostaje w związku małżeńskim z osobą nieposiadającą orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko wówczas, gdy drugi małżonek nie może tej opieki sprawować z przyczyn obiektywnych, niezależnych od niego i jego woli. Tożsame stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. akt: II SA/Sz 494/17 (zob. również wyroki: WSA z dnia 13 kwietnia 2012 r., sygn. II SA/Rz 121/12; WSA z dnia 11 października 2012 r., sygn. II SA/Bk 642/12 i z dnia 4 kwietnia 2013r. sygn. II SA/Bk 987/12; WSA z dnia 8 marca 2012 r., sygn. IV SA/Wr 848/11; WSA z dnia 13 czerwca 2012 r., sygn. II SA/Po 242/12, WSA z dnia 22 stycznia 2013 r., sygn. II SA/OI 1391/12)

Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych SPES
Organizacja Katolicka • Organizacja Pożytku Publicznego

Pomagamy od roku 1986 • Laureat Nagrody im. Ks. Józefa Tischnera
Laureat Nagrody Prezydenta RP „Dla dobra wspólnego”
www.spes.org.pl

Uwagi na temat dostępności w OPS informacji co do możliwości ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne przez osobę, na której ciąży obowiązek alimentacyjny (inną niż małżonek osoby niepełnosprawnej), w sytuacji gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku z małżeńskim z osobą nielegitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, są tożsame jak w powyżej w pkt 1.

Reasumując, ustawa o świadczeniach rodzinnych powinna zawierać jednoznaczną regulację co do tego, kto może pobierać świadczenie pielęgnacyjne z racji opieki nad osobą pozostającą w związku małżeńskim.

Pragniemy podkreślić, iż utrzymywanie stanu, w którym literalne brzmienie art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych odbiega od jego celowościowej, systemowej i prokonstytucyjnej wykładni, powoduje chaos zarówno po stronie opiekunów osób niepełnosprawnych, jak i po stronie organów wydających decyzje administracyjne i prowadzi w rezultacie do pozbawienia należnych świadczeń osób do tego uprawnionych.

Katowice, 11.03.2020 r.

Szanowna Pani
Marlena Maląg
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

ul. Kościuszki 46
40-048 Katowice
tel. 32 205 38 80

spes@spes.org.pl
www.spes.org.pl

OPP.14574.DOK.3951.20.DW

Katowice, dnia 03.09.2020 r.

Szanowne Pani Minister

W ślad za naszym pismem z dnia 10.06.2020 r. ponownie dziękujemy za spotkanie on-line w dniu 20.05.2020 r. w sprawie wprowadzenia projektów zmian legislacyjnych postulowanych przez Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych SPES.

Z uwagi na szeroki zakres omawianych projektów i związane z tym ograniczenia czasowe, strony spotkania nie miały możliwości rozwinięcia dyskusji. Wobec powyższego w niniejszej korespondencji przedkładamy stanowisko w odpowiedzi na argumenty Ministerstwa przedstawione przez Dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w odniesieniu do inicjatywy ustawodawczej SPES w sprawie nowelizacji art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych w związku z treścią orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i orzecznictwem sądów administracyjnych – projekt w załączeniu.

W ocenie Ministerstwa, skoro przepis art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych nie został zmieniony przez ustawodawcę w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt K 38/13 (Dz.U. poz. 1443) i nie wywołuje on prostego skutku określonego w art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, a więc utraty mocy obowiązującej zakwestionowanej regulacji prawnej, to organy wydające decyzję w sprawie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom osób, których niepełnosprawność powstała powyżej 18 roku życia związane są treścią przepisu art. 17 ust. 1b ustawy i prawidłowo wydają decyzje odmowne, pomimo stwierdzenia niekonstytucyjności ww. przepisu.

Pragniemy zwrócić uwagę, iż stanowisko to jest niezgodne z utrwalonym orzecznictwem sądów administracyjnych dotyczącym skutków prawnych wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt K 38/13 (Dz.U. poz. 1443).

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 26 kwietnia 2019 r., sygn. akt I OSK 8/19 wskazał, że: „należy opowiedzieć się za niedopuszczalnością wydania orzeczenia sądowego oraz decyzji administracyjnej w oparciu o przepis, który Trybunał uznał za niezgodny z Konstytucją RP. Podkreślić jednocześnie trzeba, że powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest wyrokiem zakresowym, a zatem nie wywołuje on prostego skutku, określonego w art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, a więc utraty mocy obowiązującej zakwestionowanej regulacji prawnej. Tym niemniej powoduje on konieczność zrekonstruowania normy prawnej w oparciu o stanowione przepisy prawa, które pozostają zgodne z Konstytucją RP, przy wykorzystaniu reguł wykładni prawa, tak aby wynik tej rekonstrukcji nie był sprzeczny ze stanowiskiem wyrażonym w wyroku Trybunału. Dodać przy tym trzeba, że jedną z form bezpośredniego stosowania Konstytucji przez sądy (art. 8 ust. 2 Konstytucji RP) jest oparcie wyroku na stanowisku wyrażonym w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyrok NSA z dnia 4 listopada 2016 r., sygn. akt I OSK 1578/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>). Stosując więc taki sposób wykładni art. 17 ust. 1b u.ś.r., należy przyjąć, iż w stosunku do opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność powstała nie później, niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia, przepis art. 17 ust. 1b cyt. ustawy - jako zgodny z Konstytucją - winien znaleźć zastosowanie. Natomiast w stosunku do opiekunów osób, których niepełnosprawność powstała później, kryterium momentu powstania niepełnosprawności, jako uniemożliwiające uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego, utraciło przymiot konstytucyjności, a zatem w odniesieniu do tych osób oceny spełnienia przesłanek niezbędnych dla przyznania świadczenia pielęgnacyjnego należy dokonywać z pominięciem tego kryterium. W rezultacie nie jest więc dopuszczalne oparcie odmowy przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego na tej części przepisu art. 17 ust. 1b u.ś.r., która została uznana za niezgodną z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP (zob. np. wyroki NSA: z dnia 6 lipca 2016 r., I OSK 223/16; z dnia 2 sierpnia 2016 r., I OSK 923/16; z dnia 7 września 2016 r., I OSK 755/16; z dnia 21 października 2016 r., I OSK 1853/16; z dnia 4 listopada 2016 r., I OSK 1578/16; z dnia 10 listopada 2016 r., I OSK 1512/16; z dnia 2 marca 2017 r., I OSK 2407/16; <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>)”.

Ponadto zgodnie z treścią wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2016 roku, sygn. akt I OSK 1614/16 decyzja o przyznaniu świadczenia pielęgnacyjnego winna być wydana z pominięciem kryterium daty powstania niepełnosprawności osoby, nad którą jest sprawowana opieka: „W stosunku do opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność powstała nie później, niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia, przepis art. 17 ust. 1b u.ś.r. jest zgodny z Konstytucją i nie ma przeszkód prawnych do jego stosowania. Natomiast w stosunku do opiekunów osób wymagających opieki, których niepełnosprawność powstała później, kryterium momentu powstania niepełnosprawności, jako uniemożliwiające uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego, utraciło przymiot konstytucyjności. Wobec tego, w odniesieniu do tych osób oceny spełnienia przesłanek niezbędnych dla przyznania świadczenia pielęgnacyjnego należy

dokonywać z pominięciem tego kryterium". (źródło: Serwis Informacji Prawnej LEX nr 2190248).

Również Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 21 lutego 2018 r., sygn. akt I OSK 2758/17 orzekł, iż: „w obecnej sytuacji prawnej nie jest dopuszczalne oparcie decyzji odmawiającej przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie tej części art. 17 ust. 1b ustawy, której niekonstytucyjność stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 21 października 2014 r. Choć w uzasadnieniu ww. wyroku stwierdzono, że skutkiem wejścia w życie wyroku nie jest ani uchylenie art. 17 ust. 1b ustawy, ani uchylenie decyzji przyznających świadczenia, ani wykreowanie "prawa" do żądania świadczenia dla opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, jeżeli niepełnosprawność podopiecznych nie powstała w okresie dzieciństwa", to jednocześnie Trybunał nie skorzystał z możliwości odroczenia utraty mocy obowiązującej derogowanej części przepisu art. 17 ust. 1b ustawy (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP). Oznacza to, że bezpośrednim skutkiem orzeczenia jest utrata przez art. 17 ust. 1b ustawy we wskazanym zakresie domniemania konstytucyjności z dniem publikacji w Dzienniku Ustaw, a okoliczności tej Sąd nie może nie brać pod uwagę. Zatem rozpoznając wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego złożony przez opiekuna dorosłej osoby niepełnosprawnej w takim stanie prawnym organy mają obowiązek zbadać, czy wnioskodawca spełnia warunki do przyznania tego świadczenia, określone w art. 17 ustawy, z wyłączeniem tej części tego przepisu, która z dniem 23 października 2014 r. została uznana za niekonstytucyjną. Stwierdzenie niekonstytucyjności określonego przepisu ustawy ze swej istoty tworzy nowy stan prawny od chwili wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Wyrok o sygnaturze K 38/13 został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z dnia 23 października 2014 r. pod poz. 1443 i z tym dniem orzeczenie TK weszło w życie. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Przyjęcie, że stwierdzenie niekonstytucyjności przepisu nie przekłada się na ukształtowanie nowego stanu prawnego jest sprzeczne z zasadami państwa prawa, które organy mają obowiązek wcielać w życie". (źródło: Serwis Informacji Prawnej LEX nr 2445696)

Pragniemy wskazać, iż przyjęta interpretacja Ministerstwa w praktyce prowadzi do sytuacji, gdy pomimo decyzji samorządowego kolegium odwoławczego a nawet wyroku sądu administracyjnego, w których wskazano, iż niekonstytucyjny przepis nie powinien mieć zastosowania, organy I instancji ponownie wydają decyzje odmowne opiekunom wnioskującym o świadczenie pielęgnacyjne w oparciu o art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Zgodzić się należy z tym, iż przy ustalaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego istotnym jest zakres sprawowanej opieki. Jednak nawet w przypadku całkowitej zależności dziecka od rodzica (stan śpiączki mózgowej, tracheostomia, odsysanie, cewnikowanie, pampersowanie syna, którego niepełnosprawność powstała po ukończeniu 18 roku życia, a przed ukończeniem 19 roku życia, ale nie w trakcie nauki) rodzicowi odmawia się prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. To przykład stypendysty SPES w Programie Pomocy Dzieciom w ciężkim stanie klinicznym. Kamil uległ wypadkowi w czerwcu 2014 r.

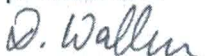
Jego mama od 2015 roku pobierała specjalny zasiłek opiekuńczy. Po wystąpieniu o świadczenie opiekuńcze w związku z niepełnosprawnością Kamila została poinformowana w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, iż jedynym przysługującym jej świadczeniem z racji sprawowania opieki nad synem jest specjalny zasiłek opiekuńczy. Gdyby posiadała wiedzę o treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt: K 38/13 stwierdzającego, że art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych w zakresie, w jakim różnicuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad dorosłą osobą niepełnosprawną ze względu na moment powstania niepełnosprawności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji, z pewnością złożyłaby wniosek o świadczenie pielęgnacyjne. O tym, że może starać się o świadczenie pielęgnacyjne dowiedziała się dopiero w 2017 roku, po złożeniu wniosku do SPES o pomoc finansową dla syna. Prawo do świadczenia pielęgnacyjnego uzyskała przy pomocy SPES na skutek odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach.

Praktyka Ośrodka Poradnictwa SPES poparta licznymi orzeczeniami organów odwoławczych wskazuje zatem na konieczność niezwłocznej nowelizacji art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, gdyż przyjęte przez ustawodawcę kryterium momentu powstania niepełnosprawności jest dyskryminujące i nie powinno być stosowane ani obecnie, ani w przyszłości.

Pragniemy podkreślić, iż utrzymywanie stanu, w którym literalne brzmienie art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych odbiega od jego celowościowej, systemowej i prokonstytucyjnej wykładni, powoduje chaos zarówno po stronie opiekunów osób niepełnosprawnych, jak i po stronie organów wydających decyzje administracyjne.

Wobec powyższego zwracamy się z prośbą o udzielenie informacji o planowanym terminie poprawienia stanu prawnego stosownie do uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Z poważaniem

Dobrosława Walkiewicz
Koordynator Programów

W załączeniu:

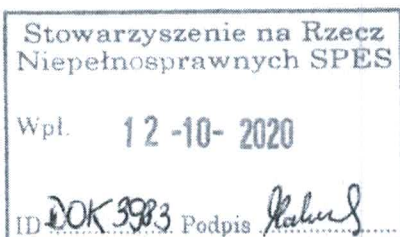
Propozycja nowelizacji art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 2255) tj. z dnia 9 grudnia 2019 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 111) w związku z treścią orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i orzecznictwem sądów administracyjnych

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT POLITYKI RODZINNEJ

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 461 60 60, fax +48 22 461 60 61
www.gov.pl/rodzina; e-mail: info@mrpips.gov.pl

DSR-IV.811.638.2020.GJ

Warszawa, 28 września 2020 r.

Pani
Dobrosława Walkiewicz
Stowarzyszenie Na Rzecz
Niepełnosprawnych SPES

Odpowiadając na pismo z dnia 3 września 2020 r. znak: OPP.14574.DOK.3951.20.DW w sprawie świadczeń wypłacanych opiekunom osób niepełnosprawnych, uprzejmie informuję;

Przede wszystkim należy wskazać, że obowiązywanie przepisu art. 17 ust. 1b ustawy o świadczenia rodzinnych, zgodnie z którym świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18. roku życia (lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia), nie jest żadną interpretacją/stanowiskiem/wykładnią/wytyczną Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej czy gminnych organów właściwych, tylko wynika wprost z ww. wyroku i uzasadnienia Trybunału Konstytucyjnego.

W uzasadnieniu do ww. wyroku sam Trybunał Konstytucyjny jednoznacznie określił jaki jest skutek jego wejścia w życie:

„Skutkiem wejścia w życie niniejszego wyroku nie jest ani uchylene art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, ani uchylene decyzji przyznających świadczenia, ani wykreowanie „prawa” do żądania świadczenia dla opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, jeżeli niepełnosprawność podopiecznych nie powstała w okresie dzieciństwa. Trybunał Konstytucyjny orzekł ostatecznie o niekonstytucyjności jedynie części normy wynikającej z art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych. Poprawienie stanu

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

prawnego w tym zakresie należy wyłącznie do ustawodawcy, który – biorąc pod uwagę skutki społeczne rozstrzygnięć podejmowanych w badanej materii – powinien tego dokonać bez zbędnej zwłoki.”

Jednocześnie informuje, że realizacja głównego postulatu opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, dotyczącego ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt K 38/13, jest kwestią niezwykle istotną.

Od realizacji ww. wyroku zależy bowiem kształt systemowego wsparcia opiekunów niesamodzielných osób niepełnosprawnych, którzy zakończyli aktywność zawodową z powodu konieczności zapewnienia stałej opieki niepełnosprawnemu członkowi rodziny oraz realizacja innych postulatów osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Jednakże, aby postulat dotyczący realizacji ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego (a tym samym i inne postulaty zgłaszane przez środowiska osób niepełnosprawnych) mógł zostać zrealizowany niezbędne są zmiany w systemie orzecznictwa o niepełnosprawności, w oparciu o który możliwe będzie wyodrębnienie spośród osób niepełnosprawnych - osób faktycznie niesamodzielných, których funkcjonowanie bezwzględnie wymaga pomocy opiekuna uprawnionego do odpowiednich świadczeń opiekuńczych.

Działający pod przewodnictwem Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Pani Profesor Gertrudy Uścińskiej Międzyresortowy Zespół do Spraw Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy – biorąc pod uwagę dotychczasowe funkcjonowanie systemów orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy w kontekście ich spójności i konieczności koordynacji działań lub możliwości zintegrowania – opracował projekt ustawy regulującej zakres orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy. Aktualnie, z uwagi na szczególnie skomplikowany charakter regulowanej materii dotyczącej praw osób niepełnosprawnych i orzecznictwa o niepełnosprawności, trwają analizy Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych w oparciu o przygotowany projekt. Po zakończeniu analiz, decyzja o dalszym procedowaniu projektowanych rozwiązań i podjęciu inicjatywy legislacyjnej zostanie rekomendowana Rządowi.

W związku z powyższym, wprowadzenie zmian dotyczących zwiększenia wsparcia opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych będzie możliwe do zrealizowania po wcześniejszym uregulowaniu kwestii podstawowej dla kształtu systemu świadczeń

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

opiekuńczych, tj. ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego w oparciu o zreformowane orzecznictwo o niepełnosprawności.

Jednocześnie należy zauważyć, że wsparcie osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin to jeden z priorytetów aktualnej polityki państwa.

Dyrektor
Departamentu Polityki Rodzinnej

Olgiard Podgórski

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach
Jagiellońska 17
40-032 Katowice
Nr: 035793.12.2020.JM

Katowice, 2020-12-15

WEZWANIE O UZUPEŁNIENIE WNIOSKU

Nr: DRA.9112.035793.12.2020.JM

W związku z uchynieniem przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze decyzji nr DRA.9112.000109.10.2020.JM z dnia 09.10.2020 r., zgodnie z zaleceniami SKO, konieczne jest przeprowadzenie dodatkowego postępowania dowodowego. Tutejszy Ośrodek, wydając decyzję nr DRA.9112.000109.10.2020.JM z dnia 09.10.2020 r. wskazał na istnienie negatywnej przesłanki będącej podstawą do wydania decyzji odmawiającej przyznania świadczenia pielęgnacyjnego tj. - art. 17 ust 5 pkt 1a ustawy o świadczeniach rodzinnych, który stanowi iż świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury.

Jednakże, zgodnie z zaleceniami Samorządowego Kolegium Odwoławczego informuję Panią o możliwości zawieszenia emerytury, wstrzymania jej wypłaty i przedłożenia decyzji w powyższym zakresie. Jednocześnie wzywam do poinformowania tutejszego Ośrodka czy podjęła Pani decyzję o zawieszenia emerytury, wstrzymaniu jej wypłaty.

Informuję, zgodnie ze wskazaniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego iż tutejszy Ośrodek nie będzie miał podstaw do przyznania wnioskowanego świadczenia pomimo zawieszenia przez Panią prawa do emerytury ponieważ nie daje to podstawy do przyznania wnioskowanego świadczenia przez organ I instancji. Zatem w przypadku zawieszenia wypłaty świadczeń emerytalnych może dojść do sytuacji, iż pozostanie Pani bez należnego jej świadczenia.

Ponadto proszę o złożenie oświadczenia czy istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy rezygnacją z zatrudnienia lub nie podejmowaniem zatrudnienia a sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną.

Uzupełnienia można dokonać w Dziale Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Katowice, ul. Francuska 70, 9 piętro w godzinach: Poniedziałek: 8.00-12.00 Środa: 10.00-13.30 lub drogą pocztową na adres: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Jagiellońska 17 40-032 Katowice z podaniem numeru niniejszego pisma w terminie 30 dni od daty odebrania niniejszego pisma

POUCZENIE

Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, (art. 24 ust.2 ustawy o świadczeniach rodzinnych tj. Dz.U. 2020, poz. 111) Termin 14 dni wyznacza się w przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku podmiot realizujący świadczenia wzywa pisemnie osobę ubiegającą się o świadczenia do poprawienia lub uzupełnienia wniosku od dnia otrzymania wezwania. W przypadku gdy osoba złoży wniosek bez wymaganych dokumentów, podmiot realizujący świadczenia przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia. (art. 24a ust.1, 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych tj. Dz. U. 2020, poz. 111) Termin 3 miesięcy wyznacza się przypadku gdy osoba samotnie wychowująca dziecko, której prawo do świadczeń rodzinnych w stosunku do danego dziecka uzależnione jest od ustalenia na rzecz tego dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczeń i nie dołączy do wniosku tego tytułu wykonawczego. W przypadku dostarczenia tytułu wykonawczego lub innych dokumentów

Katowice 24.11.2020 r.

SKO.PSS/41.5/2418/2020/14383/AK

DECYZJA

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 570) i art. 138 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.u. z 2020r. poz.256 z późn.zm.)

po rozpatrzeniu odwołania Pani ██████████ od decyzji wydanej z upoważnienia Prezydenta Miasta Katowice przez Starszego Inspektora Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach z dnia 9.10.2020r. nr DRA.9112.000109.10.2020.JM odmawiającej przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z koniecznością opieki nad ██████████

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Katowicach, w następującym składzie:

Przewodniczący składu orzekającego – Anna Kmita (sprawozdawca)
Członek - Rafał Zarzycki
Członek Piotr Magiera

na posiedzeniu niejawnym, odbytym w dniu 24.11.2020 r.

orzekło

uchylić w całości zaskarżoną decyzję i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania przez organ I instancji

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 9.10.2020r. nr DRA.9112.000109.10.2020.JM Starszy Inspektor Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach odmówił przyznania Pani ██████████ prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z koniecznością opieki nad ██████████

Organ I instancji stwierdził, że strona ma ustalone prawo do emerytury, w związku z czym nie przysługuje Jej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Od powyższej decyzji zainteresowana odwołała się wyrażając niezadowolenie z otrzymanego rozstrzygnięcia. Strona podnosi, że „w 2020r. pojawiła się nowa linia orzecznicza, zgodnie z którą warunkiem niezbędnym do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego jest dokonanie przez osobę uprawnioną wyboru jednego ze świadczeń – świadczenie pielęgnacyjne czy świadczenie emerytalno-rentowe. (...) O konieczności złożenia wniosku o zawieszenie emerytury i przedstawienia decyzji o wstrzymaniu jej wypłaty organ winien stronę poinformować i wezwać do złożenia wymaganych dokumentów.” Strona podkreśla, że przysługuje Jej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, zaś „rolą organu jest udzielenie mi (Jej) stosownych pouczeń i wydanie decyzji takiej treści abym (aby) jako opiekunka osoby niepełnosprawnej otrzymywała w rezultacie świadczenie w kwocie odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego.”

Samorządowe Kolegium Odwoławcze po przeanalizowaniu materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie stwierdziło, co następuje:

Odwołanie zostało wniesione przez stronę w terminie.

Jak wynika z akt sprawy organ I instancji wszczął postępowanie na wniosek Pani [REDAKTOWANO] z dnia 17.09.2020r., w którym wystąpiła o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego w związku z opieką nad córką [REDAKTOWANO]

Zgodnie z brzmieniem art.17 ust.1 ustawy o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020r. poz.111) **świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:**

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Katowicach orzeczeniem z dnia 17.08.1999r. zaliczył Panią [REDAKTOWANO] ur. [REDAKTOWANO] do **znacznego stopnia niepełnosprawności na stałe** stwierdzając jednocześnie, że ustalony stopień niepełnosprawności istnieje od dzieciństwa

Na uwagę zasługuje przepis art.17 ust.1 b powołanej ustawy zgodnie z którym świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia Kolegium stwierdza, że strona spełnia jedną z przesłanek do przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w związku ze sprawowaną opieką nad córką .

Jak wynika z powołanego przepisu przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego wymaga stwierdzenia przez organ, iż spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- 1) osoba wymagająca opieki legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności
- 2) **osoba ubiegająca się o świadczenie nie podjęła lub zrezygnowała z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej**
- 3) wystąpiła konieczność sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności przez osobę ubiegającą się o świadczenie,
- 4) **pośród rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bądź jej nie podjęciem a koniecznością opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności występuje związek przyczynowy,**
- 5) **nie zachodzą wyłączenia prawa do świadczenia przewidziane w art. 17 ust. 5 ustawy.**

Z wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w dniu 2.10.2020r. wynika, że Pani [REDAKTOWANO] ur. 26.05.1953r. prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z całkowicie ubezwłasnowolnioną córką [REDAKTOWANO] (dla której 13.06.2017r. została ustanowiona opiekunem prawnym) i mężem ur. 11.04.1954r. Strona nie pracuje od 1998r. Zarówno strona jak i Jej mąż otrzymują emeryturę. Strona choruje na niedoczynność tarczycy. Jest po 3 operacjach

nogi. Córka strony uczęszcza na zajęcia do WTZ. W ocenie sytuacji rodziny zawartej w części VII wniosku pracownik socjalny wskazał, że Pani Lucyna i mąż wzajemnie się wspierają i opiekują niepełnosprawną córką Emilią.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, nie budzi wątpliwości Kolegium fakt, że córka strony ze względu na stan zdrowia wymaga pomocy w czynnościach dnia codziennego. Jednakże Kolegium stwierdza, że organ I instancji nie ustalił w toku postępowania w sposób nie budzący wątpliwości czy można uznać, że z tego powodu strona (pomimo, że jest w wieku emerytalnym (67 lat) i sama ma problemy zdrowotne) rezygnuje z zatrudnienia. Kolegium zauważa, że świadczenie pielęgnacyjne nie jest przyznawane za samą opiekę nad córką, lecz za faktyczny brak możliwości wykonywania jakiegokolwiek pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania tej opieki.

W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego ustawodawca uzależnił prawo do tego świadczenia zarówno od niepodejmowania zatrudnienia jak i rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną.

Kolegium podziela pogląd Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu wyrażony w wyroku z dnia 6.11.2019 r. sygn.akt IV SA/Wr 287/19 (dostępny w Lex) w którym Sąd wskazał, że „jedną z podstawowych przesłanek uprawniających do uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego jest stała i osobista opieka ubiegającego się o przyznanie świadczenia nad osobą niepełnosprawną. **Opieka taka musi w sposób oczywisty stanowić przeszkodę do wykonywania pracy zawodowej. Zatem związek między rezygnacją z zatrudnienia (albo jego niepodejmowaniem) a sprawowaną opieką musi być bezpośredni**” (wyrok NSA z dnia 7 sierpnia 2019 r., sygn. akt I OSK 4023/18).

Ponadto na uwagę zasługuje przepis art.17 ust.5 pkt.1 lit.a ustawy o świadczeniach rodzinnych zgodnie z którym **świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym.**

Kolegium wskazuje na zmianę poglądów w orzecznictwie sadowoadministracyjnym. W wyroku z dnia 16.10.2020r. sygn. akt II SA/GI 576/20 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach wskazał, że „osoba, która spełnia warunki do przyznania wyższego świadczenia pielęgnacyjnego i chce je otrzymać, a pobiera emeryturę, winna móc dokonać wyboru jednego z tych świadczeń poprzez rezygnację z pobierania świadczenia niższego, tj. w niniejszej sprawie emerytury. **Wybór może zrealizować poprzez złożenie do organu rentowego wniosku o zawieszenie prawa do emerytury** na podstawie art. 103 ust. 3 u.e.r.f.u.s. Zgodnie z tym przepisem, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, może ulec zawieszeniu na wniosek emeryta lub rencisty.

Ustawa nie ogranicza możliwości złożenia takiego wniosku. Zawieszenie prawa do emerytury, zgodnie z art. 134 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. skutkować będzie wstrzymaniem wypłaty emerytury poczynając od miesiąca, w którym została wydana decyzja o wstrzymaniu wypłaty (art. 134 ust. 2 pkt 2 u.e.r.f.u.s.). Emerytura jest prawem niezbywalnym, NSA uznał jednak, że zawieszenie tego prawa eliminuje negatywną przesłankę z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a u.s.r., w postaci posiadania prawa do emerytury. Istota ograniczenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego dla emeryta, wynikająca z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a u.s.r., musi być interpretowana jako wiążąca się nie z samym prawem do emerytury, lecz z jego realizacją w postaci wypłaty świadczenia. Skoro zawieszenie prawa do emerytury skutkuje wstrzymaniem jej wypłaty, to uznać należy, że eliminuje się w ten sposób negatywną przesłankę wyłączającą nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Zgodnie z art. 24 ust. 2 u.s.r., **prawo do świadczeń rodzinnych ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął**

wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, czyli w sprawach wymagających rezygnacji z emerytury od miesiąca, w którym strona przedstawi decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury.

O możliwości złożenia wniosku o zawieszenie emerytury i uzależnieniu przyznania świadczenia pielęgnacyjnego od przedstawienia decyzji o wstrzymaniu jej wypłaty organ winien stroną poinformować. Obowiązek informowania stron wynika z art. 9 K.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Nadto, zgodnie z art. 79a K.p.a. w postępowaniu wszczętym na żądanie strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przesłanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony. Celem tego przepisu jest zmobilizowanie organów administracji do wnikliwego badania merytorycznej treści żądań strony na wszystkich etapach postępowania wszczynanego na żądanie strony i zapobieganie sytuacjom, w których strona dysponuje dodatkowymi dowodami na okoliczności istotne dla wykazania zasadności jej żądania albo może je łatwo uzyskać, a z powodu braku odpowiedniej wiedzy o potrzebnych dowodach, bądź o sposobie oceny wcześniej przedstawionych dowodów – nie korzysta z takiej możliwości. **Taka informacja powinna być udzielona stronie wówczas, gdy postępowanie z wniosku o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego wykaże, że zachodzą przesłanki umożliwiające uwzględnienie wniosku i jedyną przeszkodą jest pobieranie emerytury.** Wówczas, o ile strona doprowadzi do zawieszenia prawa do emerytury, możliwe będzie płynne przejście osoby uprawnionej z systemu świadczeń emerytalnych do systemu świadczeń rodzinnych. Konieczna jest taka organizacja działań organu przyznającego świadczenia rodzinne w koordynacji z organem emerytalno – rentowym, by nie pozostawić osoby uprawnionej bez należytego jej (niezbędnego dla życia) świadczenia nawet przez krótki czas."

Na uwagę zasługuje fakt, że w aktach sprawy znajduje się oświadczenie strony (brak daty jego sporządzenia) w którym wskazuje, że opiekuje się córką Emilia od 40 lat i prosi o przyznanie Jej świadczenia pielęgnacyjnego „z ewentualnym wstrzymaniem wypłaty emerytury."

Zgodnie z art.138 § 2 k.p.a organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przekazując sprawę, organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia Kolegium stwierdza, że nie przeprowadzając wyczerpującego postępowania dowodowego w zakresie czy można uznać, iż strona nie podejmuje zatrudnienia w związku ze sprawowaną opieką nad córką (a nie z innych powodów tj. wieku i stanu zdrowia) organ I instancji naruszył przepis art.7 k.p.a zgodnie z którym w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.. Biorąc pod uwagę fakt, że konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie Kolegium uchyli zaskarżoną decyzję w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji.

Kolegium stwierdza, że przede wszystkim organ I instancji winien ustalić czy strona (pomimo, że jest w wieku emerytalnym (67 lat) i sama ma problemy zdrowotne) nie podejmuje zatrudnienia w związku ze sprawowaną opieką nad córką. Jeżeli postępowanie wykaże, że jedyną przeszkodą do pobierania przez stronę świadczenia pielęgnacyjnego jest pobierana przez Nią emerytura organ I instancji poinformuje stronę o możliwości złożenia wniosku w ZUS o zawieszenie emerytury.

Po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego, stosownie do zgromadzonego materiału dowodowego organ I instancji podejmie odpowiednią decyzję, podając w uzasadnieniu powody swojego rozstrzygnięcia

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

Decyzja niniejsza jest ostateczna.

Od niniejszej decyzji nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego, jednak strona niezadowolona z treści decyzji może wnieść od niej sprzeciw do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach za pośrednictwem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach (40-032 Katowice ul. Dąbrowskiego 23) w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. Wymogi formalne sprzeciwu określają art.46, art.47, art.64b § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019r. poz.2325 z późn.zm.)

Wniesienie sprzeciwu na ww. decyzję zwolnione jest ustawowo od wpisu (art.239 § 1 pkt.1 lit.a w/wym ustawy.)

Strona może ubiegać się przed Sądem o przyznanie jej prawa pomocy obejmującej ustanowienie adwokata lub radcy prawnego. Zasady przyznawania prawa pomocy oraz skutki przyznania określają art. 243-262 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

CEJONET
Samorządowego Kolegium Odwoławczego
w Katowicach

mgr Anna Kmita

Samorządowego Kolegium Odwoławczego
w Katowicach

mgr Rafał Zarzycki

CEJONET
Samorządowego Kolegium Odwoławczego
w Katowicach

mgr Piotr Maciejera

Otrzymują :

1. Pan [REDACTED]
2. MOPS 40-032 Katowice ul. Jagiellońska 17 + akta
3. a/a Be10

DECYZJA nr DSR-4233.SPO.443.2022.MSO

Na podstawie art. 104, art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2021 roku, poz. 735 ze zm.) oraz art. 20 ust. 3 i 4 w związku z art. 3 pkt 11, art. 17, art. 23 ustawy z dnia 26 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 roku, poz. 615 ze zm.), a także Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1466), jak również upoważnienia Prezydenta Miasta Ruda Śląska Nr SP.0052.1.3.2018 z dnia 29 marca 2018 roku dla Kierownika Działu w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych i wydawania w tych sprawach decyzji:

Postanawiam
po rozpoznaniu wniosku nr 150/SP/2022 z dnia 2022-07-26

1. Odmówić Pan [REDAKTOWANE]

1. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z opieką nad matką [REDAKTOWANE]

Uzasadnienie

W dniu 26.07.2022 roku złożyła Pani wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z opieką nad matką Panią Hafną [REDAKTOWANE]. Z akt sprawy wynika, że Pani [REDAKTOWANE] jest wdową.

Zgodnie z przepisem art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługują:

- 1) matce lub ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze skazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 4, innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, przysługują świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 2) nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 3) nie ma osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W aktach sprawy znajduje się orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności [REDAKTOWANE] nr MZON 8421-1396/22 z dnia 13.07.2022 roku wydane przez Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej. W orzeczeniu o znacznym stopniu niepełnosprawności Pani [REDAKTOWANE] skład orzekający wskazał, iż "nie da się ustalić" od kiedy istnieje niepełnosprawność, natomiast ustalony stopień datuje się od 11.02.2020 roku. W dniu 26.07.2022 roku oświadczyła Pani również, że niepełnosprawność Pani matki powstała po 25 roku życia.

Zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1b cytowanej ustawy, świadczenie pielęgnacyjne przysługują, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia. W wyroku z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt K 38/13, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, w zakresie, w jakim różnicuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią wieku określonego w tym przepisie ze względu na moment powstania niepełnosprawności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Biorąc jednak pod uwagę aktualnie potwierdzone skiero- [REDAKTOWANE] do tut. Organu pismem z dnia 4 marca

2019 roku) stanowisko Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zdaniem Ministerstwa opartym na treści uzasadnienia wyroku TK, wyrok ten nie oznacza usunięcia kryterium, o którym mowa powyżej z ustawy o świadczeniach rodzinnych, ponadto nie stanowi podstawy do uchylecia decyzji, które już przyznały prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, nie kreuje także nowego prawa do zadania świadczenia przez opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, jeżeli niepełnosprawność ich podopiecznych powstała już po okresie dzieciństwa. Dalej wskazuje, że wykonanie wyroku wymaga podjęcia niezbędnych oraz niezwłocznych działań ustawodawczych prowadzących do przywrócenia równego traktowania opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z powyższym kryterium zawarte w przepisie art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych nie zostało wykluczone ze stosowania. Dopóki nie zostaną ukończone prace legislacyjne nad tymi przepisami Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zobowiązuje organy administracji publicznej do stosowania przepisu art. 17 ust. 1b cytowanej ustawy w brzmieniu dotychczasowym. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że "poprawienie stanu prawnego w tym zakresie należy wyłącznie do ustawodawcy", zaś organy administracji prowadzące postępowanie administracyjne obowiązane są przestrzegać norm prawa obowiązanych w zakresie prowadzonego postępowania. Organ I instancji nie ponosi żadnego zawinienia odnośnie zasad i terminów nowelizacji przepisów prawa w celu dostosowania ich do treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Organ I instancji podjął działania w sprawie przedstawienia problemu Organom mogącym zainicjować lub przyspieszyć inicjatywę ustawodawczą - ze skutkiem jaki wyrażono powyżej - wyraźnego wskazania o obowiązku literalnego stosowania przepisu.

Odnosząc to stanowisko do stanu faktycznego sprawy Wnioskodawcy opiekującego się osobą, której niepełnosprawność nie powstała w wieku do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia, należy uznać, że nie przysługuje Pani świadczenie pielęgnacyjne w związku z opieką nad matką Panią [REDAKTOWANE], ponieważ do chwili obecnej nie nastąpiło wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego poprzez zmianę prawa. Organ informuje, że nie ma wpływu na opisaną powyżej sytuację prawną.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w sentencji.

Pouczenie

1. Od niniejszej decyzji służy odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach za pośrednictwem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. W odwołaniu Strona może zawrzeć wnioski o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.
2. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art. 127a kpa).

(pieczęć urzędowa)

Z upoważnienia Prezydenta Miasta
KIEROWNIK
DEPARTAMENTU SPRAW
KARNYCH
mgr *[Podpis]*

Nie podlega opłacie skarbowej na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1923 ze zm.) w związku z § 4 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 września 2007 r. w sprawie zapłaty opłaty skarbowej (Dz. U. z 2007 roku Nr 187, poz. 1330).

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych dostępna jest na stronie głównej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej (www.mops.rsl.pl) w zakładce "RODO".

Otrzymują:
1 x Strona postępowania
1 x aa

Odebrano: 01.09.2022r.